

บทที่ 21

การจัดห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียน

ห้องปฐมพยาบาล หรืออาจจะเรียกสั้น ๆ ว่าห้องพยาบาล หมายถึงสถานที่ที่จัดไว้เฉพาะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ความชก-การแพทย์

ห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียน หมายถึงสถานที่ที่จัดไว้เฉพาะในโรงเรียน อาจเป็นอาคารเฉพาะ ห้องหนึ่งห้องใดในอาคารเรียน หรืออาจเป็นมุมหนึ่งมุมใดของโรงเรียนก็ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลทุกคนในโรงเรียนที่ได้รับ การบาดเจ็บ หรือเกิดการเจ็บป่วยอย่างกะทันหัน

คงได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ว่า โรงเรียนจะทำหน้าที่คุ้มครองชีวิตที่ยังขึ้น โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเรื่องความเจ็บป่วยของนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูทุกคนในโรงเรียนจำเป็นต้องรู้อะไรบ้างที่จะต้องรู้จักวิธีช่วยเหลือเมื่อนักเรียนได้รับ อุบัติเหตุหรือเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน สถานที่ที่จะช่วยเหลือนักเรียนเมื่อได้รับอุบัติเหตุ หรือเกิดการเจ็บป่วยอย่างกะทันหันที่ดีที่สุดในโรงเรียนก็คือห้องปฐมพยาบาล เพราะห้อง ปฐมพยาบาลมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฐมพยาบาลอย่างพร้อมเพียง ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนที่ดีและฉลาดจะต้องดำเนินการจัดตั้งห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียนให้ได้ ปัญหา ใหญ่ที่มักจะต้องพบอยู่เสมอ ๆ ก็คือ เรื่องงบประมาณและเรื่องสถานที่ โรงเรียนส่วนมาก ไม่มีเงินงบประมาณเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ หรือถ้ามีก็น้อยมาก จะของงบประมาณจาก ทางกระทรวงฯ ก็ไม่มี นอกจากนี้บางโรงเรียน สถานที่เรียน หรือห้องเรียน ยังมีไม่ พอเพียงกับจำนวนนักเรียน การที่จะจัดหาห้องหนึ่งห้องใดไว้เป็นห้องปฐมพยาบาลของ โรงเรียน จึงเป็นเรื่องยากพอสมควร แต่ความสำคัญของห้องปฐมพยาบาลก็มีมากและมี ความจำเป็นอย่างที่สุด ปัจจุบันนี้เราคิดกันกันไปถึงว่าแต่ละโรงเรียนควรมีพยาบาล ประจำโรงเรียนด้วย จะดีเยี่ยมที่สุดถ้าหากความดันนั้นเป็นความจริงได้ หลาย ๆ

โรงเรียนมีพยาบาลประจำโรงเรียนแล้ว แต่อีกหลายร้อยโรงเรียนยังไม่มี บางโรงเรียนได้พยายามจัดส่งครูมารับการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลโดยตรง เพื่อให้กลับไปที่หน้าห้องปฐมพยาบาล ซึ่งก็นับว่ามีประโยชน์อย่างมาก

การจัดห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียน

ห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียนมีความจำเป็นมาก เพราะเด็กนักเรียนที่ใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนวันละประมาณ 7 - 8 ชั่วโมง ย่อมมีโอกาสที่จะเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนเข้าร่วมได้ ทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีห้องปฐมพยาบาลเพื่อไว้บริการต่อผู้ป่วย การจัดห้องปฐมพยาบาลที่ดีนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่อไปนี้

1. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน
2. คณะครูในโรงเรียน
3. นักเรียนทุกคน
4. เจ้าหน้าที่ธุรการ และนักการภารโรง
5. จากสมาคมครูผู้ปกครอง
6. คณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน
7. จากบริษัทห้างร้านและองค์การเภสัชกรรม
8. ศูนย์การแพทย์ อนามัย และสุขภาพิบาล

การจัดห้องปฐมพยาบาล ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. สถานที่

ห้องปฐมพยาบาลควรจะใช้ห้องใดห้องหนึ่งของอาคารเรียน แล้วแต่จะสะดวกและเหมาะสม ทางที่ดีห้องปฐมพยาบาลควรมีเป็นอาคารมากกว่า 1 ชั้น ห้องปฐมพยาบาลควรอยู่ชั้นล่างสุด ที่เห็นว่างบนเรียบร้อย ไม่มีเสียงรบกวน ถ้าห้องมีจำกัด

ไม่เพียงพอ ก็อาจจะหาที่กินเพื่อแบ่งส่วนก็ได้ เช่น มุมโคนมุมหนึ่งของห้องสมุด ห้องประชุม หรือห้องพักอาจารย์ก็ได้ หน้าห้องควรจะมีป้ายเขียนติดไว้ ป้ายส่วนมากมักจะเป็นสีเขียว และเขียนตัวหนังสือสีขาวว่า "ห้องปฐมพยาบาล" การตัดสินใจเลือกห้องหนึ่งห้องใด ควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ :-

1. ห้องนั้นควรโปร่ง มีอากาศและแสงสว่างเข้าออกได้สะดวก
2. มีห้องน้ำ หรือควรอยู่ใกล้กับห้องน้ำ
3. ห้องควรกว้างพอสมควร สามารถตั้งโต๊ะ เคียง อ่างล้างมือได้
4. เงียบ ไม่มีคนพลุกพล่าน
5. ทำความสะอาดได้ง่าย

2. อุปกรณ์ประจำห้องปฐมพยาบาล ที่จำเป็นมีดังนี้

1. มีตู้ยาขนาดใหญ่ และแบ่งเป็นชั้น ๆ 4 - 6 ชั้น
2. เคียงนอนพร้อมที่นอน หมอน และผ้าห่ม
3. ผ้าปูที่นอน และปลอกหมอน
4. ผ้าคลุมเตียง
5. ผ้าขนานขนาด 40 X 25 นิ้ว สำหรับปูเตียง
6. โต๊ะเหล็ก ๆ สำหรับวางเครื่องมือเครื่องใช้ในการแต่งแผลพร้อม
ผ้าบัง 1 ชุด
7. โต๊ะ เก้าอี้ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 1 ชุด และควรมี
เก้าอี้หรือม้ายาวตามสมควร
8. อ่างล้างมือ สบู่ และผ้าเช็ดมือ
9. ถังขยะมีฝาปิดมิดชิด
10. กระโถนข้างเตียงคนไข้
11. เครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง
12. แผ่นภาพอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

13. สมุทบทน์ฝึกประจำห้องพยาบาล
14. ฉาก หรือม่านกันระหว่างเตียงคนไข้
15. เปอหามคนไข้
16. กระจาสำหรับใส่ยาและเครื่องมือต่าง ๆ ในการปฐมพยาบาล
นอกสถานที่

3. เครื่องใช้ประจำตู้ยา เครื่องใช้ที่จำเป็นมีดังต่อไปนี้

1. แก้วชานาคต่าง ๆ
2. แก้วอ่างตา
3. หลอดแก้วหยดคทา
4. ปากคีมชนิดมีเขี้ยวและไม่มีเขี้ยว
5. กรรไกรสำหรับตัดผ้าก๊อซ ปลาสเตอร์ ผ้าพันแผล
6. กรรไกรสำหรับห่าแผล
7. พรอพรักใจ
8. ฝักกั้นชนิดเป็นโอหะ
9. กระจาน้ำร้อน
10. กระจาน้ำแข็ง
11. ขาวรูปไต
12. สำลี
13. ไฟฉาย
14. ผ้าพันแผล
15. ผ้าปิดแผล (ผ้าก๊อซ)
16. ปลาสเตอร์
17. เชือกไม้ขนาดต่าง ๆ
18. อุกยางสำหรับผูกน้ำอาบ น้ำมูก
19. ผ้าสามเหลี่ยม

หมายเหตุ

อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ตามที่กล่าวมานี้ เป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่ควรจัดหาไว้ในห้องปฐมพยาบาล อาจจะเป็นมากขึ้นหรือลดจำนวนลงแล้วแต่จำนวนนักเรียนและกำลังงบประมาณที่มีอยู่

4. ยา

ยาเป็นสารที่ใช้รักษาหรือป้องกันโรค ยามีทั้งคุณและโทษ ยา บางชนิดเป็นพิษมากจึงต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง บุคคลที่ฉลาดไม่ควรหวั่นใจซื้อยาค่าง ๆ รับประทานเอง ก่อนซื้อยาทุกครั้งควรปรึกษาแพทย์ก่อน ยาในท้องตลาดมีหลายร้อยหลายพันชนิด บางชนิดมีราคาค่อนข้างแพง สำหรับห้องปฐมพยาบาลในโรงเรียน ควรเลือกยาที่ผลิตโดยองค์การเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข เพราะเป็นยาที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยในการใช้ และมีราคาถูก เรานิยมเรียกว่ายาสามัญประจำบ้านหรือยาคำรாதวง ยาต่าง ๆ เหล่านี้จำหน่ายได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต ยาคำรாதวงที่สมควรมีไว้ในห้องปฐมพยาบาลของโรงเรียนมีดังต่อไปนี้

ก. ยารับประทานได้ ได้แก่

1. ยาธาตุน้ำแดง
2. ยาดอกกรด
3. เหน็บสระระแหง
4. หิงเจอร์ปิ่นการะบูน
5. ยาแก้ไอ น้ำคำ
6. ยาแก้ไอ น้ำเชื่อม
7. ยาถ่ายพยาธิ
8. คีเกสือ (ใช้สำหรับถ่ายท้อง แก้อุจจาระผูก)
9. ยากวาคคอ
10. โรคามินท์

11. วิตามินบี
12. แอสไพริน
13. วิตามินบี
14. วิตามินซี

ข. ยาห้ามรับประทาน โค้กั

1. ยาแดง ยาเหลือง
2. พิงเจอร์ไอโอดีน
3. มหาหิงค์ ไร้ทาห้องเด็กแก้ปวดท้อง
4. น้ำมันยูคาอิลป์ส
5. ยาคมแก้หวัด
6. แอมโมเนีย
7. ยาหยอกตา
8. ยาหยอกหู
9. ยารักษาฝี - เพา
10. ยารักษากลาก - เกชัน
11. ยารักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
12. ยาแก้ปวดฟัน
13. เกษีค่างขี้บิณ
14. รั้ยี่งก่าณะตัน
15. รั้ยี่งรั้อฟา
16. รั้ยี่งแก้ปวดขวม
17. น้ำมันระกำ
18. ชั้กอกออด 70%
19. คาอาโมนโ้จัน แก้กุด ชั้คัน ทามฉิวทง

ข้อควรระวังในการให้ยา

1. ครูหรือพยาบาลโรงเรียนจะต้องอธิบายให้นักเรียน อธิบายให้นักเรียนหนีบยามารับประทานเอง เมื่อหนีบยามาแล้วให้อ่านชื่อยา และวิธีใช้ให้เข้าใจ และแน่ใจว่าเป็นยาที่ถูกต้อง
 2. ยาค่าง ๆ ทานทีละอ้วมมา เมื่อไรแล้ววางรายอาจมีการแพ้ได้ ฉะนั้นควรสังเกตอาการภายหลังการให้ยาแล้วด้วย
 3. สิ่งระงับอยู่เสมอว่ายาค่าง ๆ เหล่านี้ช่วยบำบัดอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ และใช้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเท่านั้น หากผู้ป่วยมีอาการไม่ดีขึ้น ควรแนะนำให้ไปพบแพทย์โดยด่วน
5. เจ้าหน้าที่ประจำห้องปฐมพยาบาล
 ห้องปฐมพยาบาลโรงเรียน ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล ถ้าหากได้บุคคลที่สำเร็จการพยาบาลมาโดยตรง ก็คงสามารถให้ความช่วยเหลือตามขอบเขตวิชาชีพของพยาบาลได้อย่างดี แต่ถ้าไม่มีผู้บริหารโรงเรียนควรจะคัดเลือกครูคนใดคนหนึ่งที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาล และเต็มใจที่จะปฏิบัติในห้องปฐมพยาบาล หรืออาจารย์ใหญ่อาจส่งครูคนใดคนหนึ่งไปรับการอบรมการปฐมพยาบาล แล้วกลับมาปฏิบัติงานอยู่ในห้องปฐมพยาบาลก็ได้